Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
L. MEDINA
представено на 4 декември 2025 година [1]

**Дело C-528/24 [Boothnesse[i]]**

**LQ,**
**NT,**
**RM,**
при участието на
**Minister for Justice and Equality (Министър на правосъдието и равенството, Ирландия)**

(Преюдициално запитване, отправено от Supreme Court (Върховен съд, Ирландия)

„Преюдициално запитване — Споразумение за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна — Трета част, дял VII — Предаване на лице на Обединеното кралство за целите на наказателно преследване — Член 604, буква в) и член 625 — Възможност за наказателно преследване за други престъпления — Специално правило — Понятие за „престъпление […], различно от това, за което [лицето] е било предадено“ — Неуважение към съда — Неуважение към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер — Шест месеца лишаване от свобода — Лишаване от свобода — Самостоятелно понятие — Възможност за позоваване на специалното правило пред съд — Харта на основните права на Европейския съюз — Членове 6 и 47 и член 49, параграф 1 — Ефективна съдебна защита — Принцип на законоустановеност и предвидимост на наказанията — Допълнителни гаранции, които трябва да бъдат предоставени от издаващата държава“

## I. Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна [2] (наричано по-нататък „СТС“), във връзка с членове 47, 48 и 49 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

[1] Език на оригиналния текст: английски.

[i] Името на настоящото дело е измислено, то не съвпада с името на никоя от страните.

[2] ОВ L 149, 2021 г., стр. 10.

2. Специалното правило[3], основна гаранция в правото в областта на екстрадицията и предаването, е установено в член 625, параграф 2 от СТС, който гласи, че с изключение на определени случаи, лицето, което се предава, не може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпление, извършено преди предаването на лицето и различно от това, за което то е било предадено.

3. Настоящото дело е свързано с производство по изпълнение на три заповеди за арест, издадени съгласно СТС от съд на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия. С тези заповеди се иска три лица — LQ, NT и RM, да бъдат предадени на Обединеното кралство, за да бъдат наказателно преследвани за престъпления, свързани с измама. Тези лица възразяват срещу предаването им, като твърдят, че то би нарушило специалното правило, установено в член 625, параграф 2 от СТС, тъй като те биха били задължени да изтърпят наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца за неуважение към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер на основание, че са нарушили обезпечителни заповеди, издадени от съд на Обединеното кралство. Тъй като неуважението към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер не представлява престъпление в Обединеното кралство, то не е включено в заповедта за целите на предаването.

4. При тези обстоятелства делото повдига въпроса за тълкуването на разпоредбите на трета част, дял VII от СТС, и по-специално на член 625, параграф 2 от него, когато правото на държавата, която иска предаването (наричана по-нататък „издаващата държава“), не квалифицира поведението, довело до лишаване от свобода, като престъпление. От Съда се иска да реши как трябва да се тълкува изразът „престъпление, различно от това, за което [лицето] е било предадено“, по смисъла на тази разпоредба.

5. Настоящото дело поставя на преден план въпроса дали специалното правило следва да се разглежда като право, което може да бъде упражнено от физическо лице, а не като междуправителствено правило между държавите[4].

## II. Правна уредба

### A. СТС

6. Член 4 от СТС е озаглавен „Международно публично право“ и предвижда в параграф 1:

„Разпоредбите на настоящото споразумение и всяко допълващо споразумение се тълкуват добросъвестно в съответствие с тяхното обичайно значение в техния контекст, както и съобразно предмета и целта на споразумението в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право, включително правилата, кодифицирани във Виенската конвенция за правото на договорите, сключена във Виена на 23 май 1969 г. [наричана по-нататък „ВКПД“[5]]“.

[3] Наричано още специалност, принцип на специалното правило или доктрина на специалното правило.

[4] Вж. в този смисъл *Tinsley*, A. Specialty: Arresting an elusive ‘right’ in European extradition law — New Journal of European Criminal Law, vol. 12, Issue (1), 2020, 23—35. https://doi.org/10.1177/2032284420976994.

[5] Подписана във Виена на 23 май 1969 г., Сборник договори на Организацията на обединените нации, том 1155, стр. 331.

7. Член 524 от СТС е озаглавен „Защита на правата на човека и основните свободи“ и предвижда:

„1. Предвиденото в настоящата част сътрудничество се основава на дългогодишното зачитане от страните и държавите членки на демокрацията, принципите на правовата държава и защитата на основните права и свободи на лицата, включително както са посочени във Всеобщата декларация за правата на човека[, приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 10 декември 1948 г.,] и [Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „ЕКПЧ“)[6]], както и на значението да се осигури упражняването на правата и свободите съгласно тази конвенция на местно равнище.

2. Нищо в настоящата част не променя задължението за зачитане на основните права и правните принципи, както са отразени по-специално в [ЕКПЧ] и, в случая на [Европейския съюз] и неговите държави членки, в [Хартата]“.

8. Член 599 от СТС, озаглавен „Обхват“, предвижда в параграфи 1 и 2:

„1. Заповед за арест може да бъде издадена за деяния, които са наказуеми съгласно правото на издаващата държава с присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, за максимален срок от най-малко 12 месеца или, когато е била произнесена присъда или е била предприета мярка, изискваща задържане, за присъди или мерки, изискващи задържане, със срок най-малко четири месеца.

2. Без да се засягат разпоредбите на параграфи 3 и 4, предаването се извършва при условие че действията, за които е била издадена заповедта за арест, съставляват престъпление съгласно законите на изпълняващата държава, независимо от състава и описанието му“.

9. Член 604, буква в) от СТС предвижда:

„Изпълнителната съдебна власт може да изпълни заповед за арест при следните гаранции:

[…]

в) ако са налице съществени основания да се смята, че има реален риск за защитата на основните права на исканото лице, изпълняващият съдебен орган може, когато е целесъобразно, преди да вземе решение дали да изпълни заповедта за арест, да изиска допълнителни гаранции за третирането на исканото лице след неговото предаване“.

10. Член 611 от СТС предвижда:

„1. Ако арестуваното лице даде съгласие за предаването си, това съгласие и, ако е подходящо, изричният отказ от правото на „специалното правило“, посочено в член 625, параграф 2, трябва да бъдат дадени пред изпълняващия съдебен орган в съответствие с националното право на изпълняващата държава.

2. Всяка държава приема необходимите мерки, за да гарантира, че това съгласие и, когато е целесъобразно, отказът съгласно параграф 1 се дават по начин, който да показва, че

[6] Подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

засегнатото лице ги е изразило доброволно и с пълно съзнание за последствията. За тази цел исканото лице има право на адвокат.

[…]“.

11. Член 613, параграф 2 от СТС предвижда:

„Ако изпълняващият съдебен орган смята, че информацията, съобщена от издаващата държава, е недостатъчна за вземане на решение относно предаването, той изисква необходимата допълнителна информация, по конкретно по отношение на член 597, членове 600 — 602, член 604 и член 606, да бъде предоставена спешно и може да определи срок за нейното получаване […]“.

12. Член 625 от СТС е озаглавен „Възможност за наказателно преследване за други престъпления“ и предвижда:

„1. Обединеното кралство и Съюзът, действащ от името на всяка от своите държави членки, могат да уведомят поотделно Специализирания комитет по правоприлагане и съдебно сътрудничество [(наричан по-нататък „Специализираният комитет“)], че във взаимоотношенията с други държави, за които се прилага същото уведомление, се приема, че е било дадено съгласие за наказателно преследване, осъждане или задържане на лице с оглед изпълнението на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, за престъпление, извършено преди предаването на лицето, различно от това, за което е било предадено, освен ако в конкретен случай изпълняващият съдебен орган не постанови друго в своето решение за предаване.

2. С изключение на посочените в параграфи 1 и 3 случаи лицето, което се предава, не може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпление, извършено преди предаването на лицето и различно от това, за което то е било предадено.

3. Параграф 2 от настоящия член не се прилага в следните случаи:

[…]

б) за престъплението не се предвижда наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане;

[…]

г) на лицето може да бъде наложено наказание или мярка, която не е свързана с лишаване от свобода, а именно глоба или заместваща глобата мярка, дори когато глобата или мярката може да доведе до ограничаване на неговата лична свобода;

д) лицето е дало съгласие да бъде предадено, ако е подходящо по същото време, когато то се е отказало от специалното правило, в съответствие с член 611;

е) лицето, след като е било предадено, изрично се е отказало от прилагането на специалното правило във връзка с определени престъпления, предхождащи предаването на лицето; отказът се дава пред компетентния съдебен орган на издаващата държава и се регистрира официално съгласно националното законодателство на тази държава; от начина на формулирането на отказа трябва да става ясно, че лицето го е дало доброволно и при пълно осъзнаване на последиците; за тази цел лицето има право на адвокат; и

ж) изпълняващият съдебен орган, извършил предаване на лицето, дава своето съгласие съгласно параграф 4 от настоящия член.

4. Искането за съгласие се предоставя на изпълняващия съдебен орган, придружено от информацията, посочена в член 606, параграф 1, и писмен превод, както е упоменато в член 606, параграф 2. Съгласието се дава, когато престъплението, за което то е поискано, само по себе си е основание за предаване в съответствие с разпоредбите на настоящия дял. Съгласие се отказва на основанията, упоменати в член 600, и иначе може да бъде отказано само на основанията, упоменати в член 601 или в член 602, параграф 2 и член 603, параграф 2. Решение следва да се вземе до 30 дни от получаване на искането. За случаите, посочени в член 604, издаващата държава трябва да дава гаранциите, предвидени в него“.

## Б. Ирландското право

13. Процедурата по предаване съгласно СТС е въведена и уредена в ирландското право с European Arrest Warrant Act 2003 (Закон за европейската заповед за арест от 2003 г.), чийто член 22, параграф 2 предвижда, че при условията на този раздел High Court (Висш съд) отказва предаването на лице съгласно настоящия закон, ако установи, че правото на издаващата държава не предвижда, че лице, което ѝ е предадено съгласно съответна заповед за арест, не трябва да бъде наказателно преследвано, осъждано или задържано за целите на изпълнение на присъда или мярка, изискваща задържане, или по друг начин ограничавано в упражняването на личната си свобода във връзка с престъпление, и лицето ще бъде наказателно преследвано, осъждано или задържано за целите на изпълнение на присъда или мярка, изискваща задържане, или по друг начин ограничавано в упражняването на личната си свобода във връзка с престъпление.

## III. Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

14. Срещу жалбоподателите — LQ, NT и RM, се води наказателно производство в Обединеното кралство за измама, за която се твърди, че са извършили в качеството си на съсобственици и директори на дружество. Твърдяното измамно деяние, описано подробно в заповедта, се отнася до представяне на невярна оценка и извършване на ненужни (и чести) ремонтни работи, за които те са начислили значително завишена цена на собствениците на имоти, предимно възрастни хора.

15. През март 2021 г. Reading Crown Court (Кралски съд в Рединг, Обединеното кралство) издава обезпечителни заповеди, за да се гарантира, че активите на това дружество и на LQ, NT и RM ще могат да послужат като обезщетение за страните, които твърдят, че са

увредени, в случай на осъдителни присъди[7]. На 5 август 2021 г. същият съд постановява, че LQ, NT и RM са нарушили обезпечителните заповеди и вследствие на това ги осъжда задочно за неуважение към съда, налагайки на всеки от ответниците наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца.

16. На 6 декември 2022 г. [издаващият] съдебен орган Portsmouth Magistrates Court (Магистратски съд на Портсмът, Обединеното кралство) издава три заповеди за арест съгласно СТС за предаването на LQ, NT и RM, за да бъдат преследвани за престъпления, свързани с измама. В заповедите за арест този орган посочва, че доколкото нарушението на мерки за замразяване на активи не е престъпление съгласно английското право, констатацията на Reading Crown Court (Кралски съд в Рединг), че жалбоподателите са нарушили заповедите за замразяване на активи и че така са проявили неуважение към съда, не означава, че тези действия представляват престъпления, в резултат на което тези заповеди за арест трябва да се считат за издадени изключително с цел наказателно преследване за измама[8].

17. С решение от 8 април 2024 г. High Court (Висш съд, Ирландия) отхвърля възражението срещу предаването, направено от LQ, NT и RM, и с определения от същата дата разпорежда предаването им на Обединеното кралство.

18. На 5 юни 2024 г. са допуснати за разглеждане жалбите на LQ, NT и RM до Supreme Court (Върховен съд, Ирландия), който е запитващата юрисдикция.

19. LQ, NT и RM твърдят пред този съд, че предаването им на Обединеното кралство трябва да бъде отказано, тъй като представлява нарушение на специалното правило, установено в член 22, параграф 2 от Закона за европейската заповед за арест от 2003 г. и в член 625 от СТС.

20. В жалбата жалбоподателите твърдят, че понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС следва да има самостоятелно значение, а не да се основава на квалификацията съгласно националното право. Макар че неуважението към съда не се счита за престъпление съгласно английското право, жалбоподателите твърдят, че естеството на производството и тежестта на наказанието им придават наказателноправен характер. Те посочват целта на член 625 от СТС, а именно да се защити правото на справедлив процес съгласно член 47 от Хартата. Те твърдят, че тълкуването на понятието „престъпление“ трябва да бъде в съответствие с практиката на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“), и по-специално с критериите, установени в решение Engel[9], които отчитат квалификацията на престъплението в националното право, неговия характер и тежестта на наложеното наказание. Жалбоподателите подчертават, че последните два критерия биха могли самостоятелно да бъдат достатъчни, за да се определи дадено производство като наказателноправно съгласно ЕКПЧ, и се позовават на

[7] Тези обезпечителни заповеди забраняват разпореждането със свързани с дружеството активи, с банковите сметки на LQ, NT и RM и техните моторни превозни средства и ги задължават да разкрият и предоставят необходимите данни за всички активи във или извън Англия и Уелс.

[8] Информацията за наложените наказания за неуважение към съда се съдържа в част (e) от всяка заповед за арест, където се посочва: „Нарушаването на обезпечителната заповед не е престъпление, следователно не може да съставлява основание за екстрадиция и поради това не е включено в списъка с основания за екстрадиция. Констатацията на [...] [съдията от Кралския съд в Рединг], че ответникът е нарушил обезпечителната заповед и така е проявил неуважение към съда, не съставлява присъда, следователно тази заповед остава заповед за целите на наказателното преследване“.

[9] ЕСПЧ, 8 юни 1976 г., Engel и др. с/у Нидерландия (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071).

решения като Kyprianou с/у Кипър [10] и Benham с/у Обединеното кралство [11], за да обосноват тезата, че в зависимост от наложеното наказание производствата във връзка с обвинения за неуважение към съда могат да бъдат обхванати от закрилата, предвидена в член 6 от ЕКПЧ.

21. От своя страна ответникът твърди, че аналогията с член 6 от ЕКПЧ е неуместна. Той изтъква, че ЕКПЧ изисква общ стандарт за определяне на наказателноправните обвинения в договарящите се държави, но че разпоредбите за предаване на лица от СТС и Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета [12] служат на друга цел, основана на взаимно доверие и зачитане на националните квалификации. Според ответника принципът на двойната наказуемост и специалното правило показват значението на квалификацията на поведението като престъпно или не от всяка държава. Въпреки това ответникът признава, че ако на понятието „престъпление“ бъде дадено самостоятелно значение, последният критерий в решение Engel, а именно тежестта на наказанието, би могъл да създаде затруднения за неговата позиция, като се има предвид, че налагането на шестмесечно наказание за неуважение към съда вероятно ще доведе до квалифицирането му като наказателно обвинение съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека.

22. В този контекст запитващата юрисдикция счита, че жалбата повдига въпрос за тълкуването на трета част, дял VII от СТС, и по-специално на член 625, параграф 2 от него. В основата на спора по делото е въпросът как се прилага специалното правило, когато издаващата държава не квалифицира като престъпление деянието, което води до лишаване от свобода, а производството, в рамките на което е наложено такова лишаване от свобода, не се квалифицира като наказателно. Запитващата юрисдикция счита, че това е въпрос от по-широко значение, особено по отношение на неуважението към съда. В много юрисдикции, особено в традицията на общото право, лицата могат да бъдат лишени от свобода за неуважение към съда, било то като принудителна мярка или наказателна санкция, без производството да бъде определено като наказателно или поведението, което стои в основата му, да бъде третирано като престъпление. Решаването на този въпрос е от решаващо значение за определянето на начина, по който специалното правило трябва да се прилага при действието на трансграничните механизми за изпълнение съгласно СТС. Запитващата юрисдикция отбелязва, че Съдът на Европейския съюз все още не е имал повод да се произнесе по този въпрос.

23. Запитващата юрисдикция счита, че няма основание да се съмнява в твърдението на органите на Обединеното кралство, че нарушението на мерките за замразяване на активи не е престъпление съгласно правото на тази държава. Тя също така посочва, че в Ирландия, както и в Обединеното кралство, може да има случаи на неуважение към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер, при които се налагат фиксирани наказания лишаване от свобода за цели, които не са чисто принудителни. Тя обаче отбелязва, че не е получила достатъчно доводи, за да определи дали при обстоятелства, сходни с тези в Обединеното кралство, такова неуважение следва има наказателноправен или в гражданскоправен характер. Запитващата юрисдикция обяснява, че разрешаването

[10] ЕСПЧ, 15 декември 2005 г., Kyprianou с/у Кипър (CE:ECHR:2005:1215JUD007379701).

[11] ЕСПЧ, 10 юни 1996 г., Benham с/у Обединеното кралство (CE:ECHR:1996:0610JUD001938092).

[12] Рамково решение от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“).

на този въпрос може да не е необходимо, ако в отговор на неговото преюдициално запитване Съдът реши, че понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС има самостоятелно значение.

24. При тези обстоятелства Supreme Court (Върховен съд, Ирландия) решава да спре производството и да постави следните преюдициални въпроси на Съда:

„1) Трябва ли разпоредбите на дял VII от [трета част от СТС], който се отнася до „Предаване“, да се прилагат единствено по отношение на наказателни преследвания и/или наказания лишаване от свобода/мерки, изискващи задържане, наложени за престъпления?

2) Понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС, който предвижда, че с изключение на посочените в параграфи 1 и 3 случаи „лицето, което се предава, не може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпление, извършено преди предаването на лицето и различно от това, за което то е било предадено“, означава ли (1) престъпление съгласно определението в правото на издаващата държава или (2) престъпление съгласно определението в правото на изпълняващата държава, или (3) има самостоятелно значение по смисъла на правото на Съюза?

3) Ако в член 625, параграф 2 от СТС понятието „престъпление“ има самостоятелно значение, какви са критериите, за да се определи какво съставлява такова „престъпление“?

4) Относими ли са в този контекст членове 47, 48, 49 и 50 от [Хартата] (които се отнасят до „ефективни правни средства за защита/справедлив съдебен процес“ (член 47), „обвиняем“ (член 48), „престъпление“ (член 49) и „наказателно преследване за престъпление“ (член 50) и/или членове 6 и 13 от [ЕКПЧ] (които се отнасят до „каквото и да е наказателно обвинение“ и „ефективно средство за защита“)?

5) Изключва ли член 625, параграф 2 от СТС предаване в ситуация, при която едно лице е осъдено на шест месеца лишаване от свобода за неуважение към съда, но предаването не е поискано за целите на изпълнението на това наказание, тъй като правото на издаващата държава квалифицира неуважението към съда като свързано с въпроси от гражданскоправен характер и не го счита за престъпление или за наказателноправен въпрос?“.

## IV. Производството пред Съда

25. Писмени становища представят LQ, NT и RM, Ирландия и Европейската комисия. На 11 септември 2025 г. е проведено съдебно заседание, в което тези страни представят устни становища.

## V. Анализ

26. Настоящото заключение е структурирано по следния начин. Ще започна с изложение на последователността и вътрешната логика на преюдициалните въпроси, поставени от запитващата юрисдикция (раздел A). След това ще премина към тяхното разглеждане по

същество, като започна с тълкуването на специалното правило съгласно член 625, параграф 2 от СТС и значението на основните права в този контекст (раздел Б). Накрая ще разгледам въпроса дали конкретното поведение и наказанието, които са предмет на спора, а именно лишаване от свобода за неуважение към съда, квалифицирано като свързано с въпроси от гражданскоправен характер съгласно законодателството на издаващата държава, попадат в обхвата на член 625, параграф 2 от СТС (раздел В).

## А. Последователност и вътрешна логика на преюдициалните въпроси, поставени от запитващата юрисдикция

27. Според мен за целите на анализа би било полезно да се разгледат първите четири въпроса заедно, преди да се премине към петия въпрос, тъй като първите четири въпроса установяват концептуалната и правната рамка, в която трябва да се разгледа петият въпрос.

28. Първите четири въпроса се отнасят до това дали механизмът за предаване се прилага само по наказателни дела (първи въпрос), как следва да се тълкува понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС (втори и трети въпрос) и дали основните права на Съюза или по ЕКПЧ са от значение в това отношение (четвърти въпрос). Следователно може да е уместно Съдът да разгледа първите четири въпроса заедно, особено като се има предвид, че те образуват единна група, свързана с тълкуването на понятието „престъпление“ и със значението на основните права в този контекст.

29. С петия въпрос обаче запитващата юрисдикция пита по същество дали член 625, параграф 2 от СТС изключва предаването в случай, когато лицето е осъдено на шест месеца лишаване от свобода за неуважение към съда, но предаването не се иска за изпълнение на това наказание, тъй като издаващата държава квалифицира неуважението към съда като гражданскоправен въпрос, а не като престъпление. Този въпрос е формулиран по отношение на конкретна хипотеза, включваща наложено наказание лишаване от свобода за неуважение към съда, което е квалифицирано като свързано с въпроси от гражданскоправен характер от издаващата държава, и представлява прилагане на тълкувателната рамка, разгледана в първите четири въпроса.

30. Въпреки това прилагането на член 625, параграф 2 от СТС предполага, че поведението, довело до лишаване от свобода — в този случай неуважение към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер вследствие на неспазване на обезпечителни заповеди, за което е наложено наказание лишаване от свобода — попада в обхвата на понятието „престъпление“ по смисъла на тази разпоредба. Ако, от друга страна, това поведение не попада в обхвата на това понятие, тогава специалното правило просто не се прилага. В този случай не би било необходимо да се разглежда дали това правило изключва предаването, тъй като правните предпоставки за неговото прилагане не биха били налице.

31. Накрая очевидно е също, че петият въпрос не може да бъде разгледан изолирано, тъй като този въпрос предполага, че поведението, което е предмет на спора, а именно неуважение към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер, вече е било квалифицирано като „престъпление“ по смисъла на член 625, параграф 2 от СТС. Критериите за тази квалификация са именно предмет на първите четири въпроса.

32. Следователно моят анализ е структуриран в две части: първо, тълкуването на специалното правило и на понятието „престъпление“ по смисъла на член 625, параграф 2 от СТС, и второ, последиците от това тълкуване, когато поведението, което е предмет на спора, представлява неуважение към съда, квалифицирано като свързано с въпроси от гражданскоправен характер в издаващата държава.

## Б. От първи до четвърти въпрос

33. С първите си четири въпроса запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали трета част, дял VII от СТС относно „Предаването“, и по-специално член 625, параграф 2 от него, се прилага единствено по отношение на наказателни преследвания и/или наказания лишаване от свобода или мерки, изискващи задържане, наложени за престъпления, и ако е така, дали понятието „престъпление“ за целите на специалното правило следва да се тълкува i) съгласно правото на издаващата държава, ii) съгласно правото на изпълняващата държава или iii) самостоятелно, а в последния случай — съгласно какви критерии, като се имат предвид членове 47—50 от Хартата и член 6 от ЕКПЧ.

34. Самият текст на член 625, параграф 2 от СТС не посочва изрично дали значението на понятието „престъпление“ трябва да се определи в съответствие с правото на издаващата държава или с правото на изпълняващата държава, или дали трябва да се тълкува самостоятелно. Следователно понятието „престъпление“ трябва да се тълкува в по-широкия контекст на СТС и на специалното правило.

### *1. Общата рамка за тълкуване на СТС*

#### *а) Акт на международното публично право*

35. След края на преходния период за оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз отношенията между Европейския съюз и Обединеното кралство се уреждат от международни споразумения, най-значимото от които е СТС. СТС е споразумение за асоцииране, сключено на основание член 217 ДФЕС. То е прието като споразумение „само със Съюза“, а не като смесено споразумение, което означава, че държавите членки не са договарящи страни [13].

36. Широко възприето е схващането, че СТС трябва да се тълкува като акт на международното публично право [14]. Самото споразумение потвърждава това разбиране. Член 4, параграф 2 изключва задължението за тълкуване на разпоредбите на СТС в съответствие с вътрешното право на която и да е от страните. Следователно рамката за тълкуване е тази на международното публично право, и по-специално на ВКПД [15]. Член 4, параграф 1 от СТС го посочва изрично, като изисква споразумението да се тълкува добросъвестно, в съответствие с обичайното значение на използваните в него понятия в техния контекст, както и в съобразно неговия предмет и цел.

[13] Заключение на генерален адвокат Szpunar по дело Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:559, т. 55).

[14] Ibid., точка 58; вж. и заключението на генерален адвокат Biondi по дело P&O North Sea Ferries и P&O Ferries (C-413/24, EU:C:2025:490, т. 48 и 49).

[15] Вж. в този смисъл решение от 10 януари 2006 г., IATA и ELFAA (C-344/04, EU:C:2006:10, т. 40 и цитираната съдебна практика), в което Съдът припомня, че съгласно член 31 от ВКПД всеки договор трябва да се тълкува добросъвестно в съответствие с обичайното значение на използваните в него понятия в техния контекст и съобразно неговия предмет и цел.

37. Накрая, следва да се отбележи, че член 5, параграф 1 от СТС предвижда, че по правило неговите разпоредби не създават права или задължения пряко за физическите лица. Същата разпоредба обаче изрично предвижда изключение „по отношение на Европейския съюз“ за трета част от СТС. Член 625 от СТС, който установява специалното правило, е част от дял VII „Предаване“ от трета част. Този умишлен избор при изготвянето на текста показва, че в рамките на правния ред на Съюза разпоредбите от трета част могат да имат директен ефект или на тях могат да се позовават физически лица, при условие че отговарят на обичайните критерии, установени в практиката на Съда за директния ефект на международните споразумения[16]. С други думи, въпросите, които попадат в обхвата на трета част от СТС и в рамките на Европейския съюз, могат да предоставят на физическите лица права, които могат да се упражняват пред националните съдилища, въпреки общото изключване на директния ефект в други части на СТС.

### *б) Реципрочно сътрудничество, скрепено с гаранции*

38. Констатациите на Съда в решение Alchaster I са решаващи за разбирането на специалното правило[17]. Съдът пояснява, че за разлика от режима на европейската заповед за арест (наричана по-нататък „ЕЗА“), който се основава на взаимно доверие между държавите членки, СТС установява режим на реципрочно сътрудничество, скрепено с гаранции.

39. В това отношение Съдът отбелязва, че Обединеното кралство не е част от системата, основана на взаимно доверие, като изготвя тристепенна типология на режимите на сътрудничество, а именно: първо, държавите членки на Съюза, където взаимното доверие е в основата на пространството на свобода, сигурност и правосъдие; второ, трети държави, и по-специално някои държави от Европейското икономическо пространство като Исландия и Норвегия, които поддържат специални отношения с Европейския съюз; и трето, други трети държави. По отношение на Обединеното кралство Съдът заявява, че „това сътрудничество не се представя като основано на запазването на взаимното доверие между съответните държави, съществувало преди Обединеното кралство да напусне Съюза“[18]. По-специално „Обединеното кралство не е част от европейското пространство без вътрешни граници, чието изграждане е възможно в частност поради принципа на взаимно доверие“[19]. Освен това разпоредбите, установени в СТС, не създават отношения, които да са „привилегировани до такава степен“ като описаните в по-ранната съдебна практика относно държавите от Европейското икономическо пространство[20].

40. Това разграничение е от основно значение за прилагането на специалното правило, което в рамките на режима на ЕЗА предполага, че и двете държави членки действат при условията на взаимно доверие. Въз основа на това взаимно доверие издаващата държава може да поеме отговорността за наказателното преследване или изпълнението на наказанието, след като предаването е било разрешено[21]. По същия начин взаимното

[16] Вж. в този смисъл решения от 30 септември 1987 г., Demirel (12/86, EU:C:1987:400, т. 14), и от 26 май 2011 г., Akdas и др. (C-485/07, EU:C:2011:346, т. 67 и цитираната съдебна практика).

[17] Решение от 29 юли 2024 г., Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649, наричано по-нататък „решение Alchaster I“).

[18] Ibid., точка 71.

[19] Ibid, точка 70.

[20] Ibid.

[21] Решение от 24 септември 2020 г., Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Принцип на специалното правило) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, т. 40).

доверие гарантира, че основните права на засегнатите лица, включително тези, закрепени в Хартата, са защитени чрез национални правни системи, които са в състояние да осигурят равностойна и ефективна защита в рамките на Съюза [22].

41. Освен това в решение Alchaster I Съдът подчертава, че режимът на предаване съгласно СТС включва изключения и индивидуализирани гаранции за правата на човека — включително такива, основани на политическия характер на престъплението, гражданството и рисковете за основните права — които нямат еквивалент в ЕЗА [23]. Тези изключения не зависят от установяването на системни недостатъци [24].

42. По-специално, Съдът подчертава, че СТС съдържа дерогации и допълнителни гаранции, като например предвидените в членове 602 и 603 и в член 604, буква в) от СТС, които не се съдържат в Рамково решение 2002/584. В решение Alchaster I се посочва, че рамката на СТС налага ex ante разглеждане във всеки отделен случай на приложимите правни гаранции и ограничения [25]. От това следва, че съдилищата на Съюза трябва да извършват индивидуална оценка на риска с оглед на Хартата. Съдът постановява, че този режим изисква извършването на независима преценка от изпълняващия съдебен орган, без да се разчита на обща презумпция за доверие [26].

43. Това разграничение засяга начина, по който трябва да се разбира специалното правило: а именно не като автоматична презумпция за спазване на изискванията от страна на издаващата държава, а като гаранция, която трябва да бъде активно преценена и осигурена от изпълняващия орган в изпълнение на неговите собствени задължения за гарантиране на зачитането на основните права. Както Съдът подчертава в решение Alchaster I, член 604, буква в) от СТС изрично оправомощава изпълняващия орган да иска допълнителни гаранции, ако са налице съществени основания да се смята, че има реален риск за защитата на основните права на засегнатото лице, ако то бъде предадено [27].

### *2. Приложно поле на специалното правило съгласно член 625, параграф 2 от СТС*

44. Специалното правило е част от обичайното право, уреждащо екстрадицията между държави [28]. Разпоредби, уреждащи тази норма, могат да бъдат открити в повечето, ако не и във всички договори за екстрадиция [29]. В СТС член 625, параграф 2 гласи, че освен при някои изключения „лицето, което се предава, не може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпление, извършено преди предаването на лицето и различно от това, за което то е било предадено“.

[22] Решение от 22 февруари 2022 г., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Цялост на семейството — Вече предоставена закрила) (C-483/20, EU:C:2022:103, т. 27).

[23] Точки 72—74.

[24] Вж. точка 75.

[25] Точка 82.

[26] Точки 78—83.

[27] Точка 75.

[28] *Schabas*, W. A. The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute, 2nd Edition, Oxford University Press, Oxford, 2016, 1362—1366.

[29] Модел на договор за екстрадиция, UN Doc. A/RES/45/116, приложение, член 14, и Европейска конвенция за екстрадиция, ETS № 24, член 14.

45. Тази разпоредба, която урежда специалното правило съгласно това споразумение, отразява формулировката и структурата на член 27 от Рамково решение 2002/584[30]. Въпреки това, както Съдът ясно посочва в решение Polydor и RSO Records[31], идентичната формулировка в правото на Съюза и в международните споразумения не води автоматично до еднакво тълкуване. Причината за това е, че разпоредбите, които фигурират в международно споразумение, могат да преследват различни цели и да действат в различен правен и институционален контекст. Следователно съдебната практика относно специалното правило, постановена по отношение на ЕЗА, не може да бъде автоматично пренесена в рамката на СТС, тъй като тази рамка замества взаимното доверие, присъщо на пространство без вътрешни граници, със система за сътрудничество скрепено с гаранции[32]. Вместо това обхватът на специалното правило съгласно СТС трябва да бъде определен чрез буквално, контекстуално и телеологично тълкуване на самото споразумение[33].

46. Макар че териториалният обхват на установеното в член 625, параграф 2 от СТС специално правило, което се прилага за отношенията по предаване между Обединеното кралство и всички държави членки на Съюза, не е предмет на настоящото дело, е необходимо обаче да се разгледа персоналният, времевият и материалният обхват на това правило, което ще направя поред.

### *а) Персонален обхват*

47. В решение Leymann и Pustovarov[34] Съдът постановява, че специалното правило, установено в член 27, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, е „свързано със суверенитета на изпълняващата държава членка“ и „дава правото на издирваното лице да бъде наказателно преследвано, осъдено или лишено от свобода само за престъплението, за което се иска неговото предаване“[35]. Следва да се направят две бележки. Формулировката на Съда, че правилото е „свързано“, *както и* че „дава“, показва неговата двойствена същност: съгласно ЕЗА то служи едновременно като гаранция за суверенитета на държавата и като индивидуално право на издирваното лице, на което предаденото лице може да се позове съгласно правото на Съюза.

48. Въпросът, който възниква в тази връзка, е дали двойствената същност, установена в съдебната практика по ЕЗА, се отнася и за член 625, параграф 2 от СТС.

[30] Член 625, параграф 1 от СТС съответства на член 27, параграф 1 от Рамково решение 2002/584. Член 27, параграф 2 от Рамково решение 2002/584 и член 625, параграф 2 от СТС са идентични по същество. Член 27, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 установява изключението, при което специалното правило не се прилага, а член 625, параграф 3 от СТС възпроизвежда почти дословно съдържанието на тази разпоредба. Член 27, параграф 4 от Рамково решение 2002/584 е възпроизведен по същество в член 625, параграф 4 от СТС, който определя процедурата, по която издаващата държава иска съгласието на изпълняващия съдебен орган.

[31] Решение от 9 февруари 1982 г. (270/80, EU:C:1982:43, т. 14—16).

[32] Вж. точка 41 по-горе.

[33] Вж. точка 37 по-горе.

[34] Вж. решение от 1 декември 2008 г. (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, т. 43 и 44).

[35] Тази формулировка се повтаря в идентичен параграф в точка 39 от решение от 24 септември 2020 г., Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Принцип на специалното правило) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749). В точка 40 от същото решение се обяснява юрисдикционният аспект, който изисква издаващата държава да поиска съгласието на изпълняващата държава, за да зачете нейните правомощия, но не ограничава двойствената същност, установена от Съда в този параграф.

49. В това отношение, що се отнася до суверенитета, член 625, параграф 2 от СТС ясно посочва, че наказателното преследване за „други престъпления“ изисква съгласието на изпълняващия орган, което гарантира, че изпълняващата държава запазва окончателния контрол върху правните последици от своето решение за предаване. Тази функция отразява идеята за суверенитета, разработена във връзка с Рамково решение 2002/584.

50. По отношение на правата, предоставени на физическите лица, режимът на ЕЗА се основава на *високата степен* на взаимно доверие между държавите членки[36], особено в европейското пространство без вътрешни граници[37]. Както обяснява Съдът[38], това доверие изисква от всяка държава членка да приема, освен при изключителни обстоятелства, че другите държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално основните права[39]. Тази основна презумпция за зачитане позволява опростяване на процедурите, вместо да се разчита на индивидуално установени гаранции или механизми за съгласие.

51. За разлика от това, в основата на трета част от СТС е сътрудничеството в областта на наказателното правораздаване, както Съдът ясно посочва в решение Alchaster I. Той отбелязва, че съгласно съображение 23 и член 1 от СТС последното е насочено към укрепване на сигурността на Съюза и на Обединеното кралство, като дава възможност за сътрудничество във връзка с предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления и изпълнението на наказания[40]. Тази цел е заложена в третата част, както потвърждава член 522, параграф 1 от СТС[41]. Освен това съгласно член 524, параграф 1 от СТС това сътрудничество се основава на общото зачитане от Съюза, от Обединеното кралство и от държавите членки на демокрацията, принципите на правовата държава и защитата на основните права, включително закрепените в ЕКПЧ[42].

52. Въпреки че СТС се стреми да поддържа високо равнище на гаранции за физическите лица, сравнимо с това, което се осигурява в Европейския съюз, както вече посочих[43], то се основава на взаимно сътрудничество, скрепено с гаранции, а не на взаимно доверие. За да се гарантира, че основните права ще бъдат ефективно защитени, е необходимо гаранциите, заложени в СТС, и по-специално тези в член 625, параграф 2 от СТС, да бъдат приложени в пълна степен и да се прилагат като оперативни гаранции в рамките на производството по предаване.

53. Това показва, че специалното правило, макар и формулирано като процесуална гаранция, на практика действа като способ, който трябва да се прилага активно от изпълняващия орган, за да се гарантира, че изпълнява защитната си функция, особено с оглед на задълженията по отношение на основните права. Следователно в СТС е подчертано измерението на специалното правило, свързано с индивидуалните права, тъй

[36] Вж. решение от 10 ноември 2016 г., Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, т. 25). Този режим се основава на високо равнище на взаимно доверие между държавите членки, по-специално в контекста на пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Предполага се, че всяка държава членка спазва общите стандарти за защита на основните права, което позволява опростени процедури, основани на институционално сътрудничество, а не на индивидуално съгласие.

[37] Вж. решение Alchaster I, точки 63 и 70.

[38] Ibid, точки 24—27.

[39] Вж. решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 78).

[40] Вж. решение Alchaster I, точки 40 и 41.

[41] Ibid., точка 41.

[42] Ibid., точка 42.

[43] Точка 41 по-горе.

като липсата на взаимно доверие[44] задължава изпълняващия съдебен орган преди предаването да провери спазването на това правило, и когато е необходимо, да потърси допълнителни гаранции съгласно член 604, буква в) от СТС.

54. От това следва, че специалното правило, установено в член 625, параграф 2 от СТС, следва да се разбира като имащо същата двойствена същност като тази, установена в Рамково решение 2002/584: то е израз на суверенитета на изпълняващата държава, както и предоставя на предаденото лице в рамките на Европейския съюз правото да не бъде преследвано, осъждано или по друг начин лишавано от свобода за престъпление, различно от това, за което е било предадено.

### *б) Времеви обхват*

55. Процесът по предаване съгласно СТС се състои от няколко различни процесуални етапа, включително разглеждане на искането за предаване, изпълнение на решението за предаване (или за отказ от предаване) и процедура за даване на съгласие. Приложимите правни гаранции могат да варират в зависимост от етапа на производството. Поради това е важно да се изясни времевият обхват на член 625, параграф 2 от СТС и неговата връзка с последващата процедура за даване на съгласие, определена в член 625, параграф 3, буква ж) и параграф 4.

56. По отношение на времевия обхват член 625, параграф 2 от СТС действа преди предаването и като условие за него: той е част от правната рамка, която урежда дали предаването може да се осъществи законно. За разлика от това, процедурата за даване на съгласие по член 625, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от СТС има функция след предаването. Тя предоставя механизма, чрез който след предаването издаващата държава може да поиска съгласието на изпълняващата държава за разширяване на обхвата на наказателното преследване, така че да включва и други престъпления.

57. С оглед на мотивите на Съда в решение Alchaster I изпълняващият съдебен орган трябва да извърши предварителна проверка, за да се увери, че очакваното третиране след предаването ще бъде в съответствие със специалното правило. Следователно дали специалното правило се прилага към конкретния случай е въпрос, който трябва да бъде повдигнат преди предаването като част от преценката на изпълняващия съдия с оглед на Хартата.

58. От това следва, че механизмът за съгласие по член 625, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от СТС и преценката с оглед на Хартата, приложена към специалното правило, са два различни въпроса. Процедурата за даване на съгласието се провежда след предаването: тя се задейства само когато издаващата държава официално поиска разширяване на обхвата на предаването, за да преследва предаденото лице за „други престъпления“[45]. За разлика от това, предварителната проверка от изпълняващия съдебен орган се извършва преди предаването и се отнася до основната гаранция по член 625, параграф 2 от СТС, а именно че лицето няма да бъде наказателно преследвано, осъдено

[44] Точка 42 по-горе.

[45] Това не трябва да се бърка с отделната форма на съгласие съгласно член 611 от СТС, съгласно който искането лице може да се съгласи на бързо предаване, като се откаже от определени процесуални гаранции. Двата механизма са концептуално различни: първият се отнася до обхвата на наказателното преследване след предаването, докато вторият се отнася до начина, по който се извършва предаването.

или по друг начин лишено от свобода за неразрешени престъпления, т.е. за престъпления, различни от посочените в заповедта. Това е форма на незабавна и предварителна защита; тя е част от това, което поначало прави решението за предаване законно.

59. Това разсъждение не се оспорва от практиката на Съда по решения Leymann и Pustovarov[46] и Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Принцип на специалното правило)[47], тъй като и двете решения се основават на факта, че предаването вече е било извършено и предаденото лице се е намирало под юрисдикцията на издаващата държава. В тези решения Съдът анализира специалното правило в контекста на искания след предаването: издаващата държава е поискала съгласие за наказателно преследване за допълнителни престъпления срещу вече предаденото лице.

60. По същия начин в решение F[48] въпросът не е дали се прилага специалното правило, което е безспорно, а по-скоро какви процесуални гаранции се изискват от страна на изпълняващата държава. Поставеният преюдициален въпрос се отнася до това дали националното право може да предвижда право на обжалване със суспензивно действие на решението на изпълняващия съдебен орган да даде съгласие за допълнително наказателно преследване. С други думи, преценката, извършена от изпълняващия съдия в решение F, е направена едва след предаването в рамките на процедурата за даване на съгласие. Ролята на изпълняващия орган се ограничава до последващо решение за даване на съгласие, след като първоначалното предаване вече е изпълнено.

61. Тъй като тези решения се отнасят до правно положение, в което предаването вече е извършено, те не са пригодени за обстоятелства, при които изпълняващият съдебен орган все още не е решил дали да предаде лицето. Това разграничение потвърждава, че съдебната практика по ЕЗА относно съгласието след предаването не може да се пренесе автоматично към етапа преди предаването съгласно СТС.

62. В настоящия случай изпълняващият съдебен орган все още решава дали да разреши предаването. Когато исканото лице повдига възражение в хода на производството преди предаването, както е в настоящия случай, възниква съществено разграничение от гледна точка на времето и процедурата. При такива възражения преди предаването искането на лицето не се отнася до разширяване на обхвата на предаването ex post, а до това дали предаването изобщо следва да бъде разрешено. Съответно, когато съгласно СТС бъде повдигнато възражение, че предаването би изложило лицето на наказателно преследване или задържане за престъпление, различно от посоченото в заповедта, преценката на това възражение се извършва задължително *преди* предаването и се отнася до законността на самото решение за предаване.

63. Като гарантира, че не може да се стигне до наказателно преследване, осъждане или лишаване от свобода за престъпления, които не са разрешени от изпълняващия орган, специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС защитава лицата от произволно или

[46] Решение от 1 декември 2008 г. (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669).

[47] Правното положение, разглеждано в практиката на Съда относно специалното правило по ЕЗА — когато лицето вече е предадено и издаващата държава трябва да спазва ограниченията, наложени от изпълняващия орган — все още не е възникнала в настоящия случай. Мотивите в решението от 24 септември 2020 г. (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, т. 40) са обусловени от това дали вече е извършено предаване. Визираното от Съда „навлизане в правомощията“ предполага, че изпълняващата държава е предала лицето и че издаващата държава вече може да предприеме действия по отношение на това лице в рамките на ограниченията, наложени от решението за предаване. За разлика от това, на етапа преди предаването изпълняващият съдебен орган трябва да провери дали съществува реален риск издаващата държава да не спази тези ограничения след предаването, като по този начин наруши специалното правило.

[48] Вж. решение от 30 май 2013 г. (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358).

непредвидимо лишаване от свобода, което е неразделна част от правата на свобода и законност. По този начин то представлява съществена процесуална гаранция, тясно свързана с правата на свобода и законност.

64. От една страна, формулировката на член 611, параграф 2 от СТС потвърждава този характер: тя изисква всеки отказ от правилото да бъде изразен „доброволно и с пълно съзнание за последствията“. Тази формулировка е типична за разпоредбите, уреждащи отказа от съществени процесуални гаранции като правото на защита или правото на справедлив процес [49].

65. От друга страна, от системна гледна точка специалното правило действа като процесуален щит, който придава конкретно действие на правата, предоставени от Хартата, като правото на свобода (член 6) [50], правото на ефективна съдебна защита (член 47) и принципа на законоустановеност и предвидимост на наказанията (член 49, параграф 1) [51]. Въпреки че не е самостоятелно право, изрично закрепено в Хартата, то е сходно с основни процесуални гаранции като правото на правна помощ или правото на лицата да присъстват на съдебния процес.

66. По-специално, съгласно член 47 от Хартата, който препотвърждава принципа на ефективна съдебна защита, националните съдилища трябва да могат да правят необходимото, за да гарантират пълната сила и действие на пряко приложимите права на Съюза [52]. Член 625, параграф 2 от СТС като съществена процесуална гаранция, която е част от правото на Съюза [53], предоставя такова право. Следователно изпълняващият съдебен орган трябва да има компетентността и задължението да гарантира спазването му, като откаже предаването или изисква обвързващи гаранции, когато е вероятно да бъде нарушена тази гаранция. Всяка национална норма или практика, която пречи на този орган да упражнява това правомощие, би накърнила ефективността на правото на Съюза и би била в противоречие с член 47 от Хартата [54]. Член 47 от Хартата изисква следователно член 625, параграф 2 от СТС да може да се приложи в съдебното производство, като дава правомощия на изпълняващия орган да гарантира неговото спазване.

[49] Вж. по аналогия отказа от правото на лицата да присъстват на съдебния процес, което Съдът признава в решение от 26 февруари 2013 г., Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, т. 49), и което е изрично отразено в член 8, параграф 2 от Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 2016 г., стр. 1).

[50] Вж. например определение от 24 март 2016 г. (№ 175/16), в което Bundesverfassungsgericht (Федерален конституционен съд, Германия) постановява, че екстрадиция, която не гарантира съответствие със специалното правило, нарушава основното право на лична свобода. Освен това, ако изпълняващ съдебен орган откаже да разгледа въпроса дали са спазени изискванията на специалното правило, това представлява нарушение на правото на ефективна правна защита.

[51] Съгласно установената съдебна практика, в съответствие с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, предвиден в член 49, параграф 1 от Хартата, наказателните разпоредби трябва да отговарят на определени изисквания за достъпност и предвидимост, що се отнася както до установяването на престъплението, така и до определянето на наказанието (вж. решение от 11 юни 2020 г., Prokuratura Rejonowa w Słupsku, C-634/18, EU:C:2020:455, т. 47 и 48 и цитираната съдебна практика).

[52] Вж. в този смисъл решения от 26 юли 2017 г., Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, т. 31), и от 25 юли 2018 г., Алхето (C-585/16, EU:C:2018:584, т. 114).

[53] Вж. точка 70 по-долу.

[54] Вж. в този смисъл решение от 29 юли 2019 г., Торубаров (C-556/17, EU:C:2019:626, т. 72—75).

### *в) Материален обхват*

67. Според мен материалният обхват на специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС обхваща две различни, но взаимосвързани измерения. Първото се отнася до начина, по който следва да се дефинира понятието „престъпление“, което може да бъде направено съгласно правото на издаващата държава или съгласно правото на изпълняващата държава, или самостоятелно съгласно самото споразумение. Второто измерение се отнася до престъпленията, обхванати от решението за предаване, които очертават материалноправните предели на наказателното преследване, което може законно да се осъществи след предаването.

#### *1) Понятието „престъпление“ по смисъла на член 625, параграф 2 от СТС*

68. Ирландия и Комисията твърдят, че обичайното значение на понятието „престъпление“ по смисъла на член 625 от СТС се ограничава до престъпления, квалифицирани като такива от издаващата държава. В съдебното заседание Ирландия подчертава системната роля на правилото за двойна наказуемост като сходна гаранция. Според Ирландия позоваването на практиката на ЕСПЧ по член 6 от ЕКПЧ би било неуместно, тъй като тази съдебна практика развива самостоятелно понятие за „наказателноправно обвинение“ в контекста на справедливия процес, а не в производството по предаване.

69. Комисията добавя, че понятието „престъпление“ в член 625 от СТС трябва да има едно-единствено значение в рамките на цялата разпоредба, т.е. в параграфи 2 и 4, и че то може да се отнася само до престъпления, определени като такива от издаващата държава. В няколко разпоредби от трета част на СТС изрично се споменавали понятията „наказателно производство“ или „престъпления“, като член 599 от него формулирал правилото за двойна наказуемост в контекста на тези понятия.

70. Според мен не следва да се възприема такова стеснително тълкуване. На първо място, СТС е неразделна част от правния ред на Съюза[55] и следователно неговото тълкуване трябва да бъде в съответствие с Хартата, която се прилага винаги, когато държавите членки действат в рамките на правото на Съюза, включително в производството по предаване съгласно трета част от СТС. От това следва, че специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС трябва да се тълкува по начин, който зачита Хартата. По-специално правото на свобода, предвидено в член 6 от Хартата, и правото на ефективна съдебна защита съгласно член 47 от Хартата, както и принципът на законоустановеност и предвидимост на наказанията съгласно член 49, параграф 1 от Хартата, изискват закрилата, предоставена от специалното правило, да не се ограничава до нарушения, официално квалифицирани като „престъпления“ от издаващата държава, а да се разшири до всяко поведение или производство, които са наказателноправни по своята същност или по своя ефект.

[55] Вж. в този смисъл решения от 30 април 1974 г., Haegeman (181/73, EU:C:1974:41, т. 5), от 16 юни 1998 г., Racke (C-162/96, EU:C:1998:293, т. 41), от 25 февруари 2010 г., Brita (C-386/08, EU:C:2010:91, т. 39), и от 27 февруари 2018 г., Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118, т. 46). Тъй като СТС е сключено с Решение (ЕС) 2021/689 на Съвета от 29 април 2021 година за сключването, от името на Съюза, на Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна, и на Споразумението между Европейския съюз и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия относно процедурите за сигурност при обмен и защита на класифицирана информация (ОВ L 149, 2021 г., стр. 2) на основание член 217 ДФЕС, съгласно практиката на Съда то представлява акт на институциите на Съюза и е част от правото на Съюза.

71. Следователно това изисква понятието „престъпление“ да се тълкува самостоятелно, както е установено в практиката на Съда по решение Bonda[56], която отразява разработените от Европейския съд по правата на човека критерии по решение Engel[57] (наричани по-нататък „критериите по решение Bonda“) и в която Съдът установява тристепенен критерий за определяне дали дадена санкция е „с наказателноправен характер“: i) правната квалификация съгласно вътрешното право; ii) самото естество на нарушението и iii) тежестта на наказанието. Този подход гарантира, че наказанието лишаване от свобода не може да бъде изключено от обхвата на закрила на специалното правило само защото националната система квалифицира дадена санкция като „гражданскоправна“, „административна“ или „дисциплинарна“. С други думи, член 625, параграф 2 от СТС не може да се тълкува по начин, който да изключва от обхвата му поведение и санкции, определени в съответствие с правата, гарантирани от Хартата[58].

72. Второ, както е посочено в член 4, параграф 1 от СТС, съгласно член 31, параграф 1 от ВКПД договорът трябва да се тълкува добросъвестно в съответствие с обикновеното значение, което следва да се дава на термините на договора в техния контекст, а също така съобразно предмета и целите на договора. Предметът и целта на специалното правило в член 625, параграф 2 от СТС е да защити исканото лице от наказателно преследване, осъждане или лишаване от свобода за деяния, които не са разгледани от изпълняващия съдебен орган. Стеснителното тълкуване, свързано единствено с официалната квалификация на издаващата държава, би лишило тази гаранция от голяма част от нейната ефективност[59], особено в контекста на възражение преди предаването. Тъй като СТС изрично се основава не на взаимно доверие, а на реципрочно сътрудничество, скрепено с гаранции, ако изпълняващият орган „сляпо“ приложи квалификацията на издаващата държава, закрилата на лицето би могла да бъде намалена именно когато последиците от решението на изпълняващия орган са най-значими за правата на това лице, а именно преди предаването, когато изпълняващият съдебен орган все още не е определил дали тези права ще бъдат надлежно защитени. С други думи, ефективността на специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС изисква изпълняващият съдебен орган да запази

[56] Решение от 5 юни 2012 г., C-489/10 (EU:C:2012:319, т. 37 и сл).

[57] Самостоятелното тълкуване на ЕСПЧ на понятието „наказателноправно обвинение“ има за цел да предотврати произволни изключения от обхвата на основните гаранции. В решение от 8 юни 1976 г., Engel и др. с/у Нидерландия (CE:EHCR:1976:0608JUD000510071), ЕСПЧ постановява, че дали дадено производство е „наказателноправно“ не може да зависи единствено от квалификацията на държавата, тъй като в противен случай държавите биха могли да заобиколят член 6 от ЕКПЧ, като просто преквалифицират наказателноправните мерки като „дисциплинарни“. Поради това той разработва горепосочените три критерия. Тази логика е потвърдена в решение Öztürk с/у Германия (21 февруари 1984 г., CE:ECHR:1984:0221JUD000854479), в което производство, официално квалифицирано като „административно“, все пак попада в обхвата на член 6 от ЕКПЧ поради своята наказателноправна и възпираща цел.

[58] Въпреки че, както Съдът пояснява в решение Alchaster I (т. 40—43), в основата на трета част от СТС е сътрудничеството в областта на наказателното правораздаване и правоприлагането, този контекстуален елемент не ограничава тълкуването на понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС само до престъпления, които са официално квалифицирани като такива съгласно националното право. Общата цел на трета част определя обхвата на механизма, а именно сътрудничеството по наказателноправни въпроси, но не и значението на защитните гаранции, които той съдържа. Съответно тези гаранции могат да се отнасят и до санкции, които, макар и да не са официално квалифицирани като наказателноправни съгласно националното право, са наказателноправни по своята същност поради целта, тежестта или възпиращия си характер.

[59] Това е в съответствие с по-широката практика на Съда. В решение от 14 ноември 2013 г., Baláž (C-60/12, EU:C:2013:733, т. 35), Съдът постановява, че за да се гарантира полезното действие на Рамково решение 2002/584, квалифицирането от държавите членки на правонарушенията не е от определящо значение при тълкуването на разпоредбите относно компетентността по наказателни дела. По същия начин в решение от 27 май 2014 г., Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, т. 77), Съдът подчертава, че макар правото на Съюза да не е хармонизирало материалното или процесуалното наказателно право, целта на принципа ne bis in idem, закрепен в член 54 от Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници (ОВ L 239, 2000 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 183), да се избегне безнаказаността и да се гарантира правната сигурност. Той изтъква, че при липса на хармонизация разпоредбите на правото на Съюза, които не препращат изрично към националното право, трябва да получат самостоятелно и еднакво тълкуване, като се отчитат техният контекст и цели.

способността си да преценява самостоятелно дали въпросната санкция е от наказателноправен характер, вместо просто да се основава на квалификацията на издаващата държава. В същия дух самостоятелното тълкуване би гарантирало и ефективността на член 524, параграф 2 от СТС [60].

73. Твърдението на Комисията, че нейният подход защитава основните права еднакво ефективно, без да изисква самостоятелно определение на понятието „престъпление“, пренебрегва факта, че специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС само по себе си предоставя съществена процесуална гаранция за защита на основните права, която гарантира, че изпълняващият съдебен орган определя точните правни граници на потенциалното лишаване от свобода, което разрешава, като по този начин се зачита правото на свобода, ефективната съдебна защита и принципите на законоустановеност и предвидимост на наказанията. Ако тълкуването на понятието „престъпление“ се определя от националната квалификация, изпълняващият орган би загубил контрол върху границите на предоставената защита, като по този начин би изложил исканото лице на потенциално лишаване от свобода или наказание за поведение, което не е обхванато от решението за предаване. Следователно, за да се гарантират тези основни права, е необходимо да се даде самостоятелно определение на понятието „престъпление“, ръководено от критериите по решение Bonda и фокусирано върху това дали наложеното наказание е от наказателноправен характер [61].

74. Що се отнася до довода, че самата формулировка на СТС подкрепя по-широко тълкуване, следва да се отбележи, от една страна, че други разпоредби в трета част, като член 598, буква а), член 600, буква а) и член 601, буква г), изрично споменават понятията „наказателно преследване“ или „престъпление“, като член 599 от него формулира правилото за двойна наказуемост в контекста на тези понятия. От друга страна, член 625, параграф 2 от СТС използва неопределеното понятие „offence“ [в превод от английски език „нарушение“]. Пропускането на думата „criminal“ [в превод от английски език „наказателноправно“] указва умишлен избор да се използва по-широкото понятие „offence“, което сигнализира за по-широк защитен обхват на специалното правило. Текстовете на други езици, различни от английския, обаче не потвърждават, че понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС има за цел да обхване само престъпленията или и други форми на незаконосъобразно поведение [62]. Ето защо езиковите версии не са убедителни по този въпрос и значението на „престъпление“ не може да се определи само въз основа на заключения от езиков характер.

75. Ето защо понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС трябва да се тълкува с оглед на контекста и целта на тази разпоредба, които може да обосноват диференцирано прилагане на понятието „престъпление“ в рамките на това споразумение. Съгласно СТС това понятие може съответно да действа по различен начин в две фази на системата за предаване: то може да се квалифицира съгласно националното право за целите на издаване

[60] Член 524, параграф 2 от СТС предвижда, че нищо в трета част не променя задължението за зачитане на основните права, както са отразени в ЕКПЧ и, в случая на Съюза, в Хартата. Това изисква тълкуването на член 625, параграф 2 от СТС да бъде в съответствие с тези актове. Съответно, ако издаващата държава може да квалифицира санкция като гражданскоправна, дори когато тя е от наказателноправен характер съгласно стандартите на ЕКПЧ и Хартата, ефективността на член 524, параграф 2 от СТС би била накърнена. За да се избегне този резултат, понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС трябва да се тълкува самостоятелно в съответствие с критериите по решение bonda, което гарантира, че всяко деяние, даващо основание за повдигане на наказателноправно обвинение, попада в обхвата на закрилата на специалното правило.

[61] За самостоятелните понятия на ЕКПЧ вж. *Letsas*, G. Autonomous concepts, conventionalism, and judicial discretion. — In: A Theory of Interpretation of the European Convention on Human Rights, online edition (Oxford Academic, Oxford, 2007, p. 37—57).

[62] Например в текста на италиански език на релевантните разпоредби се използва терминът „reato“, с който обикновено се обозначават престъпленията в тази правна система.

на заповед за арест по СТС, но да се тълкува самостоятелно при прилагане на специалното правило в член 625, параграф 2 от СТС. Така член 625, параграф 2 от СТС действа като защитна гаранция, която предпазва предаденото лице от преследване, осъждане или лишаване от свобода за „други престъпления“. Тази защитна цел подкрепя самостоятелно тълкуване на понятието „престъпление“ в съответствие с критериите по решение Bonda, така че да се предотврати засягането на гаранцията от националните правни квалификации и да се запази съгласуваността и защитната цел на режима на предаване по СТС[63].

76. Същата логика се прилага по отношение на довода относно правилото за двойна наказуемост. Ирландия твърди, че изискването за двойна наказуемост, посочено в член 599, параграф 2 от СТС, показва, че за да се определи дали въпросното поведение е престъпление за целите на споразумението, е необходимо позоваване на националното право както на издаващата, така и на изпълняващата държава. Според нея трета част, дял VII от СТС се основава на предпоставката, че само поведение, квалифицирано като „престъпно“ на територията на двете държави, участващи в процедурата по предаване, може да бъде предмет на заповед.

77. В тази връзка отбелязвам, че член 599, параграф 2 и член 625, параграф 2 от СТС уреждат различни етапи от процеса на предаване и преследват различни цели. Член 599, параграф 2 от СТС, който прилага правилото за двойна наказуемост, се отнася до допустимостта на предаването за деянието, което е основание за искането за предаване. За разлика от това, член 625, параграф 2 е защитна гаранция, която предотвратява наказателното преследване или лишаването от свобода за „други престъпления“, извършени преди предаването. За да се гарантират защитите, предоставени от Хартата, и да бъде ефективно, специалното правило изисква самостоятелно тълкуване на понятието „престъпление“ в съответствие с критериите по решение Bonda[64].

*2) Престъпленията, обхванати от заповедта*

78. Специалното правило, предвидено в член 625, параграф 2 от СТС, гарантира правото на лицето да не бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпление, извършено преди предаването и различно от това, за което лицето е било предадено. Съгласно формулировката на тази разпоредба, основана на

[63] Следва да отбележа, че позоваването на квалификацията на издаващата държава съгласно член 625, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от СТС може да се окаже проблематично. Когато определено поведение, като например неуважение към съда в Обединеното кралство, не се счита за „престъпление“ съгласно националното право, не може да се поиска съгласие след предаването, дори ако наложената санкция би могла съгласно самостоятелното тълкуване на член 625, параграф 2 да изключи предаването. Тъй като тези разпоредби се отнасят до „престъпления“, за които се прилага предаването съгласно дял VII от трета част, механизмът за съгласие може да не се разпростира върху мерки за изпълнение, които са гражданскоправни по форма, но наказателноправни по характер, поставяйки изпълняващия орган в невъзможност да разреши произтичащото потенциалното лишаване от свобода. Остава отворен въпросът дали тази структурна празнина може да бъде запълнена чрез телеологично тълкуване на понятието „престъпление“ в член 625, параграф 4 от СТС в съответствие с подхода за защита на правата, изискван от член 625, параграф 2 от СТС.

[64] По отношение на довода на Комисията, че няма „наложителна необходимост“ от телеологично тълкуване на понятието „престъпление“, тъй като Хартата се прилага във всеки случай, следва да се посочи, че приложимостта на Хартата и обхватът на нейното процесуално прилагане са два различни въпроса. Докато Хартата гарантира права, специалното правило ги гарантира в процесуален аспект. Единствено чрез самостоятелно тълкуване на понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС изпълняващият орган може да установи дали наказателното преследване, осъждането или лишаването от свобода след предаването излизат извън обхвата на разрешеното лишаване от свобода — констатация, която е от съществено значение за ефективността на член 47 и член 49, параграф 1 от Хартата. Хартата сама по себе си не може да замести процесуалната гаранция, предназначена да направи нейните гаранции конкретни и приложими.

престъплението[65], неуважението към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер обикновено би било престъпление, различно от измамата, тъй като включва отделна правна квалификация и защитава различни интереси. Следователно наказателното преследване, осъждането или задържането на лице за неуважение към съда без съгласието на замолената държава prima facie би довело до прилагане на специалното правило. От друга страна, не би имало нарушение на специалното правило, когато твърдяното неуважение към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер е тясно свързано със и е имплицитно включено в поведението, съставляващо твърдяната измама, за която е издадена заповедта за арест.

### *3. Специалното правило в практиката*

#### *а) Изтъкване като възражение преди предаването*

79. Както е изяснено в решение Alchaster I, изпълняващият съдебен орган трябва да извърши предварителна преценка на съвместимостта на предаването с основните права съгласно член 604, буква в) от СТС. От това следва, че когато съществува обоснован риск от нарушение на специалното правило, изпълняващият съдебен орган не може просто да пренебрегне тази опасност само защото процедурата за даване на съгласие по член 625, параграф 4 от СТС се прилага едва след предаването.

80. Ако преценката на изпълняващия съдебен орган разкрие реален риск, че лицето ще бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпления, различни от тези, които са в основата на предаването, може да е налице нарушение на основните процесуални гаранции на лицето. Дори в случаи на потенциални, а не действителни нарушения на тези гаранции, член 625, параграф 2 от СТС задължава изпълняващия съдебен орган да гарантира, че лицето не е изложено на произволно наказателно преследване или лишаване от свобода. Следователно изпълняващият съдебен орган трябва да предприеме мерки за премахване на този риск, преди да разреши предаването.

81. Именно тук става релевантен член 604, буква в) от СТС във връзка с член 613, параграф 2 от същото споразумение. Тази разпоредба дава право на изпълняващия съдебен орган да изисква адекватни гаранции от издаващата държава като условие за предаването. По този начин специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС и възможността за изискване на допълнителна информация по член 604, буква в) от СТС действат в съвкупност. Специалното правило определя материалноправната закрила, а възможността за изискване на допълнителна информация предоставя процесуалния механизъм, чрез който изпълняващият съдебен орган може да гарантира тази закрила предварително.

[65] Член 625, параграф 2 от СТС запазва традиционната формулировка, основана на престъплението (а не на поведението), като се фокусира върху това дали дадено лице е наказателно преследвано, осъдено или лишено от свобода за престъпление, различно от това, за което предаването е било разрешено.

### *б) Правото на лицето да се позове на специалното правило*

82. Може да се отбележи, че специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС има различни правни последици за всеки участник. За изпълняващата държава това правило гарантира запазването на контрол върху обхвата на поведението, във връзка с което тя разрешава предаването, като дава на нейните съдебни органи правомощието да откажат съгласие в отделни случаи, като по този начин защитава своя суверенитет. За издаващата държава правилото налага задължението да спазва ограниченията на решението за предаване: освен ако искането лице не се е отказало от тази закрила, издаващата държава трябва или да се въздържи от наказателно преследване, осъждане или задържане на лицето за „други престъпления“, или да поиска съгласието на изпълняващата държава за това, или да издаде нова заповед. За предаденото лице правилото гарантира правото да не бъде наказателно преследвано, осъждано или по друг начин лишено от свобода за поведение, което не попада в обхвата на това, за което е било разрешено предаването, като по този начин се осигурява правна сигурност и закрила срещу произволно лишаване от свобода.

83. Следва да се отбележи, че формулировката на специалното правило е ясна, безусловна и императивна („лицето, което се предава, не може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода“). Следователно според мен член 625, параграф 2 от СТС установява ясна гаранция (макар и с някои изключения [66]), че предаденото лице няма да бъде наказателно преследвано, осъждано или по друг начин лишено от свобода от издаващата държава за престъпление, извършено преди предаването и различно от това, за което е било разрешено предаването [67].

84. Отчитайки ясната и конкретна формулировка на член 625, параграф 2 от СТС, наред с тези ограничени и изрично установени изключения, както и изричното признаване на правата на предаденото лице, има силни доводи да се твърди, че тази разпоредба достига прага, необходим за установяване на защита в областта на основните права на Съюза.

85. Следователно правните последици от тази разпоредба не се ограничават до междудържавните задължения, а се простират до установяването на изпълними права, които имат директен ефект в рамките на правния ред на Съюза и които са пряко подсъдни на съдилищата.

86. Въпреки това, макар че съгласно правото на Съюза член 625, параграф 2 от СТС може да бъде изтъкнат като основание пред съдилищата на държавите членки, както е посочено по-горе [68], той няма директен ефект в Обединеното кралство. Това не означава, че предаденото лице е лишено от съдебна защита в тази държава, а по-скоро, че тази защита зависи от националното право и не може да се основава пряко на СТС. От това следва, че на етапа на предаването самите съдилища на Съюза трябва да гарантират спазването на специалното правило и, когато е целесъобразно, да изискват допълнителни гаранции

[66] Вж. точки 37 и 46—53 по-горе.

[67] Тези изключения включват i) съгласието на изпълняващия съдебен орган, ii) отказ от правото на предаденото лице съгласно член 611, параграфи 1 и 2 от СТС, при условие че е даден доброволно и при пълно съзнаване на последиците, и iii) възможността за презумирано съгласие чрез уведомления съгласно член 625, параграф 1 от СТС, освен ако изпълняващият орган изрично го изключи в конкретен случай.

[68] Вж. точка 37 по-горе. В производството пред Съда бе установено, че в съдилищата на Обединеното кралство лицата не могат да се позовават на тази разпоредба като норма от договор. Вместо това Ирландия посочва, че специалното правило се прилага в Обединеното кралство само чрез националното законодателство, а именно чрез Закона за екстрадицията от 2003 г.

съгласно член 604, буква в) от СТС, тъй като това е моментът, в който спазването на член 625, параграф 2 от СТС може да бъде гарантирано в рамките на самата правна система на Съюза.

### *в) Прилагане в материалноправен и в процесуалноправен аспект*

87. Процесуалното нарушение на правата на дадено физическо лице възниква, когато това лице не разполага с ефективни средства да се позове на специалното правило или да оспори неговото нарушение. Например, ако лицето трябва да разчита единствено на дипломатическа защита от страна на изпълняващата държава, без да има право да предяви иск пред съдилищата на издаващата държава, защитата на основните права става чисто теоретична. Кратък сравнителен преглед на националните правни системи показва освен това, че възможността за позоваване на специалното правило от засегнатото лице обикновено се проверява от националните съдилища, което потвърждава неговия характер на гаранция, която може да бъде упражнена от физическите лица [69]. Следователно, когато дадено лице може да се позове на твърдяно нарушение на специалното правило от издаващата държава, изпълняващият съдебен орган може да пристъпи към предаването, тъй като основните права на физическото лице биха останали ефективно защитени в рамките на тази правна система [70].

88. В същия дух следва да се има предвид, че съгласно СТС както съдържанието на специалното правило (спазване от материалноправна гледна точка), така и възможността за неговото прилагане (процесуален достъп до правосъдие) са незаменими за осигуряване на съвместимост с нормите за основните права, произтичащи от Хартата. Когато някое от двете измерения е несигурно, изпълняващият съдебен орган не може да пристъпи към предаване. Той е длъжен да анализира предвидимото положение на исканото лице в Обединеното кралство.

89. На практика от решение Alchaster I следва, че макар член 604, буква в) от СТС да не посочва изрично отказ от предаване при недостатъчни гаранции, гаранцията би била лишена от ефективност, ако заповедта бъде изпълнена, когато не са предоставени гаранции. Следователно съгласно тази разпоредба „преди да вземе решение дали да

[69] Вж. определението на Bundesverfassungsgericht (Федерален конституционен съд), цитирано в бележка под линия 50 по-горе, където в точка 60 този съд е добавил, че отказът да се признае индивидуална съдебна защита противоречи на член 19, параграф 4 от Grundgesetz (Основния закон), който гарантира достъп до ефективни правни средства за защита, когато самото екстрадирано лице не може да се позове на специалното правило, какъвто е случаят в Съединените американски щати след постановяването на решение Съединени щати/Suarez (Апелативен съд на САЩ, Втори окръг, № 14-2378-cr, 30 юни 2015 г.). По същия начин Hoge Raad der Nederlanden (Върховният съд на Нидерландия) ограничава преценката си относно допустимостта на екстрадиция от Нидерландия към друга държава само до случаи, в които: а) засегнатото лице би било изложено на „флагрантно нарушение“ на правата си и б) е достатъчно обосновано, че след предаването лицето няма да разполага с „правно средство за защита“ по отношение на това нарушение (Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия), решение от 7 септември 2004 г. (00760/04 U, NL:HR:2004:AP1534).

[70] Вж. в този смисъл Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия), решение от 26 септември 2023 г. (23/01346 U, NL:HR:2023:1315).

изпълни заповедта за арест“ изпълняващият съдебен орган запазва правомощието — и задължението[71] — да откаже предаването, когато продължават да съществуват рискове за основните права[72].

90. След това решение изпълняващият съдебен орган трябва да вземе предвид както общата правна рамка и практика в Обединеното кралство по отношение на спазването на специалното правило, така и конкретните обстоятелства по случая, включително всякакви признаци, че лицето може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпления, различни от тези, за които е издадено решението за предаване. Ако след това разглеждане останат съществени основания да се смята, че е вероятно да бъде нарушено специалното правило, този орган трябва, преди да разреши предаването, да поиска достатъчни гаранции от издаващата държава или, когато тези гаранции липсват или са недостатъчни, да откаже предаването изцяло[73]. По-специално в точка 78 от решение Alchaster I Съдът изтъква, че изпълняващият съдебен орган, който трябва да се произнесе по заповед за арест, издадена на основание СТС, не може да разпореди предаването на издирваното лице, ако счита, след конкретна и точна проверка на положението на това лице, че са налице съществени основания да се смята, че има реален риск за защитата на основните права на посоченото лице в случай на предаване на Обединеното кралство.

### *г) Ограничения и условия за позоваване на специалното правило*

91. Правото на позоваване на специалното правило в производството преди предаването не е неограничено. Самият член 625 от СТС установява определени условия, които определят обхвата на неговото приложение. Първо, както бе споменато по-горе[74], може да е налице отказ от правото съгласно член 611, параграфи 1 и 2 от СТС. Второ, член 625, параграф 1 от СТС позволява на страните да уведомят Специализирания комитет, че се приема, че е дадено съгласие за преследване за други престъпления, освен ако в конкретен случай изпълняващият съдебен орган не постанови друго. Този механизъм изисква изпълняващият съдебен орган да проявява бдителност, когато дадено лице се позовава на специалното правило, тъй като предполагаемото съгласие не може да действа автоматично при наличието на обосновани възражения. Трето, позоваването на това правило трябва да се основава на обоснован риск: изпълняващият съдебен орган не е длъжен да се занимава с хипотетични или спекулативни твърдения, а само с надеждни индикации, че лицето може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпления, за които предаването не е било разрешено.

92. В своята съвкупност тези условия гарантират, че специалното правило не се прилага извън предвидения му обхват, като същевременно се запазва ефективността на член 625, параграф 2 от СТС като съществена процесуална гаранция. Те гарантират, че позоваването на него остава балансиран механизъм: достъпен за лицето, когато свободата му е наистина застрашена, но структуриран по начин, който зачита механизма за предаване съгласно СТС.

[71] Вж. член 625, параграф 4, последно изречение от СТС, в който се използва думата „трябва“, която подсказва, че изпълняващият съдебен орган не може да продължи производството без предвидените в член 604 от СТС гаранции.

[72] Вж. в този смисъл точки 76 и 77 от решение Alchaster I. Това тълкуване се подкрепя от формулировката на тази разпоредба, която, както бе посочено в точка 74, изисква изпълняващият съдебен орган, „преди да вземе решение дали да изпълни заповедта за арест“, да получи „допълнителни гаранции за третирането на искането лице след неговото предаване“, като по този начин потвърждава, че той трябва да прецени — и ако е необходимо, да откаже — изпълнението, когато тези гаранции са недостатъчни.

[73] Решение Alchaster I, точки 78, 83—91 и 98.

[74] Вж. точка 82 по-горе.

### *4. Междинно заключение*

93. Специалното правило по член 625, параграф 2 от СТС представлява съществена процесуална гаранция, която осигурява, че предаденото лице няма да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпления, различни от тези, за които предаването е разрешено от изпълняващия съдебен орган. СТС е част от правото на Съюза, което означава, че неговото тълкуване трябва да бъде в съответствие с Хартата, и по-специално с членове 6 и 47 и член 49, параграф 1 от нея, които гарантират правото на свобода, ефективната съдебна защита и законоустановеността и предвидимостта на наказанията. Съответно понятието „престъпление“ в член 625, параграф 2 от СТС не може да се тълкува единствено според квалификацията, използвана от издаващата държава, а трябва да се тълкува самостоятелно в съответствие с критериите по решение Bonda, и по-специално естеството на нарушението, неговия присъщ характер и тежестта на наказанието. Тъй като член 625, параграф 2 от СТС представлява право, което може да бъде приложено в рамките на правния ред на Съюза, всяко лице трябва да може да се позовава на него като възражение срещу разрешаването на предаването. В случай на материалноправни и процесуални нарушения на специалното правило изпълняващият съдебен орган трябва да се намеси съгласно член 604, буква в) от СТС, за да спре или предотврати предаването, тъй като неспазването на специалното правило от материалноправна или процесуалноправна гледна точка би направило предаването несъвместимо с Хартата.

94. Съответно в отговор на първите четири въпроса предлагам Съдът да постанови, че член 604, буква в) и член 625, параграф 2 от СТС във връзка с членове 6 и 47 и член 49, параграф 1 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че специалното правило представлява подлежаща на изпълнение съществена процесуална гаранция, чието нарушение или вероятно нарушение, преценено с оглед на понятието „престъпление“, което се дефинира самостоятелно, като се имат предвид правната квалификация съгласно националното право, самото естество на нарушението и тежестта на санкцията, изисква изпълняващият съдебен орган да постави предаването в зависимост от получаването на подходящи гаранции от издаващата държава, че предаденото лице няма да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпления, различни от тези, за които то е било предадено.

## B. Пети въпрос

95. С петия си въпрос запитващата юрисдикция пита дали член 625, параграф 2 от СТС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска предаването на искано лице, което е осъдено на шест месеца лишаване от свобода за неуважение към съда, когато предаването не е поискано с цел изтърпяване на това наказание, поради факта, че издаващата държава квалифицира неуважението като свързано с гражданскоправни, а не с наказателноправни въпроси.

96. Първо, при разглеждане на възражението, направено от жалбоподателите преди предаването, изпълняващият съдебен орган трябва да определи дали въпросното поведение или санкция, например неуважение към съда, попада в обхвата на член 625, параграф 2 от СТС. Това изисква независима оценка въз основа на критериите по решение Bonda [75]. Фактът, че санкцията за такова поведение включва лишаване от свобода, например

[75] Вж. точки 71—77 по-горе.

под формата на шестмесечна заповед за задържане, ясно показва, че тя е от наказателноправен характер по смисъла на член 625, параграф 2 от СТС, независимо от това как е квалифицирана от издаващата държава.

97. Второ, ако изпълняващият съдебен орган установи, че дадено поведение или санкция е от наказателноправен характер, този орган трябва да определи, въз основа на обективна, надеждна и конкретна информация, дали има основателни причини да се счита, че лицето ще бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за това поведение след предаването му в нарушение на член 625, параграф 2 от СТС.

98. Ако специалното правило не съществува, е неефективно или не може да бъде използвано от физическите лица — както може да се случи, когато издаващата държава третира определено поведение (като неуважение към съда във връзка с въпроси от гражданскоправен характер) като намиращо се извън наказателноправната сфера — този фактор вече показва структурен риск от нарушение на член 625, параграф 2 и член 604, буква в) от СТС във връзка с членове 6 и 47 и член 49, параграф 1 от Хартата. Когато правото на издаващата държава изрично изключва такова поведение и свързаните с него санкции от защитата на специалното правило, рискът става реален, а не хипотетичен.

99. Трето, ако бъде установен такъв риск, преди да разреши предаването, органът трябва официално да поиска достатъчни гаранции от издаващата държава съгласно член 604, буква в) от СТС. След това изпълняващият съдебен орган трябва да прецени дали предложените гаранции са достатъчни, за да се изключи рискът от лишаване от свобода за поведение, което не е посочено в заповедта. Ако гаранциите премахват риска, предаването може да бъде разрешено. Ако не са предоставени гаранции или предоставените гаранции са неясни или недостатъчни, изпълняващият орган трябва да спре предаването, докато не бъдат предоставени задоволителни гаранции. Като последна мярка той трябва да откаже предаването, ако такива гаранции продължават да липсват или са недостатъчни[76].

100. В това отношение съгласно режима за предаване по СТС сътрудничеството между изпълняващия съдебен орган и органите на издаващата държава е от съществено значение. На практика това сътрудничество може да приеме формата на съдебен диалог и обмен на информация съгласно член 604, буква в), което позволява на изпълняващия съдебен орган да поиска разяснения или гаранции от издаващата държава относно обхвата на престъпленията, приложимите процесуални гаранции или спазването на специалното правило. Когато продължават да са налице съмнения, издаващата държава може да предостави формални гаранции по отношение на конкретни опасения, като например пределите на наказателното преследване или наличието на ефективни правни средства за защита. Този процес позволява на двата органа да балансират правата на лицето с обществения интерес от ефективното правораздаване, като гарантират, че предаването се извършва само след като са налице достатъчни гаранции. Впоследствие е възможно

[76] Вж. точка 90 по-горе.

изпълняващият съдебен орган да трябва да прецени дали допълнителните гаранции удовлетворяват изискванията на член 47 от Хартата, като също така вземе предвид правото на жертвите на правосъдие[77].

101. Този подход гарантира, че член 625, параграф 2 от СТС действа като ефективна и подлежаща на изпълнение гаранция срещу неразрешено наказателно преследване или лишаване от свобода. Той е в съответствие с член 47 и член 49, параграф 1 от Хартата, които изискват процедурите по предаване съгласно СТС да са законни, предвидими и да осигуряват ефективна съдебна защита.

102. Накрая, бих искала да отбележа, че съгласно запитващата юрисдикция последната се е уверила, че при разглеждането на случая им от съда на издаващата държава по отношение на обезпечителните заповеди жалбоподателите са получили всички процесуални гаранции, предвидени в членове 6 и 13 от ЕКПЧ. Те са се явили пред независим и безпристрастен съд, били са уведомени за обвиненията, за времето и мястото на съдебното заседание, били са процесуално представлявани и са имали право на обжалване. Освен това жалбоподателите са имали достъп до ефективна правна защита в държавата, издала заповедта, тъй като са имали право да обжалват присъдата пред апелативна инстанция. От преписката по делото обаче става ясно, че жалбоподателите са били осъдени за неуважение към съда в тяхно отсъствие. Това обстоятелство, което запитващата юрисдикция следва да провери, може да е от съществено значение, тъй като повдига отделен въпрос относно правото им да присъстват в съдебния процес и да се защитават. Дори когато по-ранното производство е отговаряло на гаранциите по членове 6 и 13 от ЕКПЧ, постановяването на задочна присъда налага да се разгледа дали жалбоподателите са били ефективно уведомени за съдебното заседание и дали при предаването си запазват правото на повторно разглеждане на делото или на равностойно правно средство за защита в издаващата държава.

103. С оглед на гореизложеното считам, че член 604, буква в) и член 625, параграф 2 от СТС във връзка с членове 6 и 47 и член 49, параграф 1 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че предаването на искано лице, което е осъдено на шест месеца лишаване от свобода за неуважение към съда, когато такова предаване не е поискано с цел изтърпяване на това наказание на основание, че такова неуважение към съда се квалифицира като свързано с въпроси от гражданскоправен характер съгласно правото на издаващата държава, е несъвместимо с правото на Съюза, ако според изпълняващия съдебен орган това неуважение към съда е по същество наказателноправно по характер и има сериозни основания да се смята, че след предаването би било налице материално- или процесуалноправно нарушение на специалното правило, доколкото това лице би било лишено от свобода в нарушение на специалното правило или посоченото лице не може да се позове на специалното правило; изпълняващият съдебен орган е длъжен, преди да разреши предаването, да получи подходящи допълнителни гаранции от издаващата

[77] Що се отнася до задължението за сътрудничество и правата на жертвите, вж. например решение Güzelyurtlu и др. с/у Кипър и Турция (CE:ECHR:2019:0129JUD003692507, § 232—236), където ЕСПЧ посочва, че член 2 от ЕКПЧ (право на живот) може да създаде двупосочно задължение за сътрудничество между държавите, когато разследват незаконни убийства, за да изяснят обстоятелствата във връзка с дадено убийство и да изправят извършителите пред съда. Тъй като това задължение е за полагане на усилия, а не за постигане на резултат, държавите трябва да предприемат всички налични мерки съгласно съществуващите инструменти за сътрудничество. Като се основава на това решение, в решението си от 9 юли 2019 г., Romeo Castaño с/у Белгия (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, § 79—92), ЕСПЧ анализира по същество въпроса дали отказът на Белгия да сътрудничи неоправдано засяга процесуалните права на жалбоподателите по член 2 от ЕКПЧ. ЕСПЧ приема, че опасност от нарушение на член 3 от ЕКПЧ (забрана за нечовешко или унизително отношение) *може* да представлява основание да се откаже предаване, но подчертава, че такава опасност трябва да се базира на достатъчни фактически индивидуализирани основания.

държава, че лицето няма да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за това неуважение към съда, като в противен случай предаването трябва да бъде отказано.

## VI. Заключение

104. С оглед на всичко изложено по-горе, предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпросите, поставени от Supreme Court (Върховен съд, Ирландия), както следва:

„Член 604, буква в) и член 625, параграф 2 от Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна, във връзка с членове 6 и 47 и член 49, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз

трябва да се тълкуват в смисъл, че:

1) Специалното правило представлява подлежаща на изпълнение съществена процесуална гаранция, чието нарушение или вероятно нарушение, преценено с оглед на понятието „престъпление“, което се дефинира самостоятелно, като се има предвид правната квалификация съгласно националното право, самото естество на нарушението и тежестта на санкцията, изисква изпълняващият съдебен орган да постави предаването в зависимост от получаването на подходящи гаранции от издаващата държава, че предаденото лице няма да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за престъпления, различни от тези, за които то е било предадено;

2) Предаването на искано лице, което е осъдено на шест месеца лишаване от свобода за неуважение към съда, когато такова предаване не е поискано с цел изтърпяване на това наказание на основание, че такова неуважение към съда се квалифицира като свързано с въпроси от гражданскоправен характер съгласно правото на издаващата държава, е несъвместимо с правото на Съюза, ако според изпълняващия съдебен орган това неуважение към съда е по същество наказателноправно по характер и има сериозни основания да се смята, че след предаването би било налице материално- или процесуалноправно нарушение на специалното правило, доколкото това лице би било лишено от свобода в нарушение на специалното правило; издаващият съдебен орган е длъжен, преди да разреши предаването, да получи подходящи допълнителни гаранции от издаващата държава, че лицето няма да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за това неуважение към съда, като в противен случай предаването трябва да бъде отказано“.